

Wegwijs in de Bijbel

Het verhaal van de Bijbel op eenvoudige manier verteld

64. David op de vlucht voor Saul

Bijbelgedeelte: 1 Samuël 19:1-22:23

Saul is van plan David te doden

Op een dag vertelde Saul zijn zoon Jonatan en zijn hovelingen dat hij David wilde doden. Het was dus nu niet meer een plotselinge opwelling, maar een vast voornemen. Moord met voorbedachten rade heet dat nu volgens onze wet. Maar Jonatan waarschuwde zijn hartsvriend, en raadde hem aan zich voorlopig ergens te verbergen. Hij sprak met hem af dat hij met zijn vader zou praten en hem daarna zou laten weten of zijn vader het echt meende. Die dag herinnerde Jonatan zijn vader eraan hoeveel goeds David deed voor hem en Israël. David was onschuldig en Jonatan vroeg zijn vader waarom hij David dan zou doden. Saul luisterde naar zijn zoon en beloofde: 'Zo waar de HEER leeft, hij zal niet worden gedood'. Jonatan vertelde David alles en bracht hem weer naar zijn vader, zodat David weer aan het hof kwam wonen.

De oorlog met de Filistijnen ging maar door. David en zijn leger vochten met hen en behaalden een klinkende overwinning. Dat maakte Saul weer jaloers. Op een dag ging het weer niet zo goed met Saul, en terwijl David voor hem op de harp speelde zat Saul met zijn speer in de hand. Toen hij de speer met enorme kracht naar David wierp, en David die opnieuw maar net kon ontwijken, boorde die zich diep in de muur. David vluchtte en zocht in het duister van de nacht een veilig heenkomen.

Saul en David
Schilderij van Julius Kronberg

Saul ging nu actief op zoek naar David. Hij liet Davids huis bewaken en gaf de opdracht hem te doden zodra hij tevoorschijn kwam; maar zijn vrouw Michal hielp hem te ontsnappen. Ze legde daarna een beeld van een huisgod (!) in Davids bed, en liet alles er zo uitzien alsof hij in bed lag. Toen Sauls mannen kwamen om David op te halen, zei Michal dat hij ziek was. Maar Saul gaf hen bevel David met bed en al op te halen, zodat hij hem kon doden. Maar toen zij zagen dat niet David maar een beeld in zijn bed lag, en dat Saul gingen vertellen, werd Saul boos op zijn dochter. Toen hij vroeg waarom zij hem had bedrogen, zei zij dat ze niet anders kon, omdat David haar had bedreigd te zullen doden als zij hem niet hielp te ontsnappen. Je begrijpt dat zij op die manier ongewild de zaak voor David alleen maar erger maakte. Want wie laat zijn dochter met de dood bedreigen?

David bij Samuël

David vluchtte naar Rama, naar Samuël. Daar verbleef hij in een huis waar een aantal profeten woonde. Maar Saul had overal informanten, en iemand verraadde David. Saul stuurde een aantal mannen om David gevangen te nemen. Bij het huis gekomen, zagen zij dat alle profeten in geestvervoering waren, onder toezicht van Samuël. Ook de mannen raakten in geestvervoering. Toen Saul dit werd verteld, stuurde hij andere mannen. Met hen gebeurde hetzelfde, en daarna ook met een derde groep. Tenslotte ging hij er zelf op af. Maar ook hij raakte in geestvervoering.

Zo beschermde God David, en waarschijnlijk ook Samuël; want de kans was groot dat ook hij gedood zou worden, omdat hij David hielp. Later zullen we zien wat Saul deed met iemand die David hielp, en met diens hele familie.

Jonatan helpt David

David maakte van de gelegenheid gebruik en zorgde dat hij wegkwam, voordat Saul weer bij zijn positieven kwam. Hij ging naar Jonatan en vroeg hem wat hij toch verkeerd had gedaan, en wat hij zijn vader had misdaan, dat hij hem wilde doden. Jonatan zei dat dit niet zomaar zou gebeuren, want zijn vader besprak altijd alles met hem. Hij kon zich niet voorstellen dat zijn vader zoiets echt zou doen. Maar David was van mening dat hij het bij het verkeerde eind had en het zijn vader menens was. Hij hield Jonatan voor dat zijn vader wist dat hij David heel erg mocht, en hem daarom niet vertelde wat hij van plan was. David was er zeker van dat de dood hem op de hielen zat.

David had een plan. Hij zei Jonatan dat hij niet naar de maaltijd ter gelegenheid van het nieuwemaansfeest zou komen. Als zijn vader zou vragen waar David bleef, zou Jonatan hem moeten zeggen dat David hem dringend had gevraagd of hij naar Betlehem mocht gaan voor het jaarlijkse offerfeest van de familie, en hij hem daar toestemming voor had gegeven.

Intussen zou David zich ergens buiten de stad verbergen. Wanneer Saul er niet mee zat dat David er niet was, zou Jonatan gerustgesteld kunnen zijn, maar als hij boos zou worden, wist hij dat zijn vader David wilde doden.

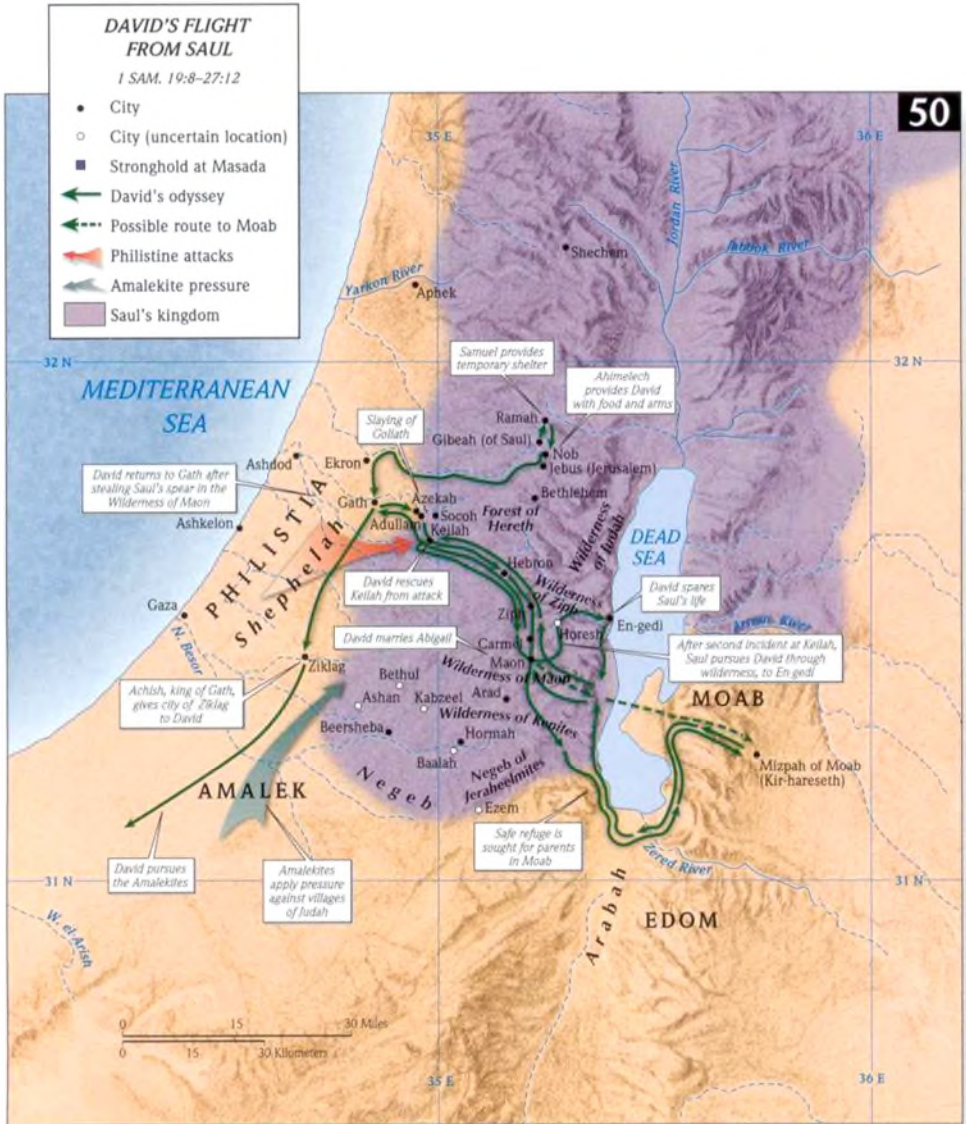
David wees Jonatan erop dat zij elkaar trouw hadden gezworen, en vroeg hem deze vriendendienst te bewijzen. Hij zei: 'Als ik iets heb misdaan, dood jij mij dan, maar lever me niet uit aan je vader'. 'Dat nooit', zei Jonatan, en hij beloofde David plechtig dat hij hem zeker zou laten weten hoe zijn vader reageerde op Davids afwezigheid: 'Mag de HEER met mij doen wat Hij wil, als ik je dat niet zou laten weten en er niet voor zou zorgen dat je een veilig heenkomen kunt vinden. Moge de HEER je bijstaan zoals Hij eerst mijn vader bijstond'. Jonatan was er dus van overtuigd dat David koning zou worden, en ook dat David hem zijn leven lang goed zou behandelen op de manier zoals de HEER dat had voorgeschreven. Maar hij vroeg hem wel om, wanneer hij eerder dan David zou overlijden, zijn kinderen en kleinkinderen goedgezind te zijn. David beloofde hem dat. Ze sloten een verbond waarbij David dit met een eed op hun vriendschap vastlegde. Ze bespraken daarna de manier waarop Jonatan zou laten weten hoe zijn vader reageerde op Davids afwezigheid bij de maaltijd.

Het nieuwemaansfeest duurde twee dagen. Saul zag de lege plaats wel, maar zei er de eerste dag niets van. De tweede dag vroeg Saul aan Jonatan waarom David er niet was. Jonatan vertelde hem dat hij David toestemming had gegeven op zijn dringende verzoek naar Betlehem te mogen gaan, voor een offerfeest in zijn familiekring. Saul werd woedend op Jonatan en barstte scheldend tegen hem uit. Tierend verweet hij hem zijn vriendschap met David, en vroeg hem of hij niet wist dat David een bedreiging voor hun koningschap en zelfs leven was. Hij vervloekte zijn zoon zelfs. Op zijn vraag wat David dan voor verkeerd had gedaan waarvoor hij moest sterven, wiep Saul zijn speer naar hem – zijn eigen zoon en troonopvolger. Woedend liep Jonatan van tafel weg.

De volgende morgen ging Jonatan vroeg op weg, om David met een afgesproken teken aan te geven dat Saul vastbesloten was hem te doden. David kwam uit zijn schuilplaats tevoorschijn. Hij knielde voor Jonatan en boog zich drie keer heel diep neer. Dat laat de nederigheid van David zien, ondanks dat hij gezalfd was om koning te zijn. Dat was later ook de houding van Jezus, die bestemd was Koning over de wereld te zijn, maar tijdens zijn leven een dienaar van God en mensen was. Jonatan was immers nog altijd een koningszoon, en normaal gesproken de opvolger van zijn vader. Bovendien was David Jonatan zeer dankbaar dat hij een echte vriend voor hem was, die alles voor hem over had, zelfs zijn leven. Ze kusten elkaar, terwijl de tranen over hun wangen liepen. Uiteindelijk nam Jonatan afscheid van David, en hij vroeg hem: 'Onthoud wat wij tweeën elkaar bij de Naam van de HEER gezworen hebben en dat wij en onze nakomelingen daar voor altijd aan gehouden zijn. De HEER is onze Getuige'.

Dit is een kaartje dat de plaatsen laat zien waar David verbleef, toen hij op de vlucht was voor Saul.

Het is een Engels kaartje. Misschien kun je Engels lezen, of kan iemand je helpen. Maar met een beetje moeite herken je de Nederlandse namen ook wel.

David en de hogepriester Abimelech

Jonatan ging terug naar zijn huis in de stad en David ging naar Nob, een plaats iets ten noorden van het latere Jeruzalem. In Nob stond het heiligdom van de HEER, en daar deed de hogepriester Abimelech dienst. Abimelech vroeg David bezorgd waarom hij alleen was, want eerder kwam hij altijd met zijn mannen. David zei dat hij een geheime opdracht van de koning had, en dat zijn mannen ergens op hem wachtten. Hij had dringend voedsel nodig en vroeg Abimelech wat hij in huis had. Vijf broden zou genoeg zijn. Maar die had hij niet, alleen aan de HEER gewijde broden, die in Zijn heiligdom hadden gelegen. Abimelech wilde David die wel geven, op voorwaarde dat hij en zijn mannen rein waren. David antwoordde dat de speciale opdracht van de koning voor hem en zijn mannen betekende dat zij de HEER gewijd, en daarom rein waren. Toen David de broden had gekregen, vroeg hij of er ergens een wapen was, een lans of een zwaard, want in de haast hadden zij geen wapens mee kunnen nemen. David had inderdaad in de haast om weg te komen geen wapen mee kunnen nemen, maar dat hij manschappen had zonder wapens was niet waar, en ook wel vreemd, want soldaten horen altijd hun wapens bij de hand te hebben. Waarom al die leugens? Was hij bang dat Abimelech hem niet zou helpen als hij hoorde dat David op de vlucht was voor Saul? Abimelech zei dat het zwaard van Goliath daar was. Daar was David heel blij mee: 'Zoals dit is er geen tweede'. Maar hij had gezien dat ene Doëg, de opzichter van de herders van Saul, in Nob was. Hij had daarom al bange voorgevoelens dat Saul het te weten zou komen. Doëg was een Edomiet, een nakomeling van Esau, de broer van Jakob. De Edomieten hebben de Israëlieten altijd gehaat.

David vlucht naar de Filistijnen

David vluchtte verder voor Saul en ging, nota bene, naar de Filistijnen, de grote vijand van Israël, die hij zo vaak had bestreden en overwonnen. Hij kwam in de stad Gat, waar hij naar de koning (Achis) ging of werd gebracht. De hovelingen van Achis zeiden: 'Is dat niet David, de koning van het land ... over wie ze triomfantelijk hebben gezongen: "Saul versloeg ze bij duizenden, David bij tienduizenden"?' David werd bang, en deed alsof hij krankzinnig was. Achis liet hem het paleis uitgooien, omdat hij niet zat te wachten op krankzinnigen. Daar hadden ze er al genoeg van, zei hij.

David verbergt zich in een grot

David vluchtte weg en verborg zich in een grot bij Adullam, dat tussen Gat en Betlehem lag. Toen zijn broers en andere familieleden dat hoorden, gingen zij naar hem toe en bleven bij hem. Mogelijk waren ze bang voor de wraak van Saul. Ook sloten allerlei mensen die in moeilijkheden zaten of het niet eens waren met de gang van zaken in Israël zich bij hem aan. Bij elkaar waren het ongeveer vierhonderd man, en David werd hun aanvoer-

der. David ging naar de koning van Moab, en vroeg hem of zijn vader en moeder als ballingen in Moab mochten verblijven, totdat hij wist wat God met hem van plan was. De koning stond het toe. David verschanste zich met zijn mannen in de bergen bij Adullam, tot de profeet Gad hem zei dat hij daar niet moest blijven maar naar het land van Juda gaan. David vertrok daarom naar het bos van Cheret, tussen Adullam en Betlehem.

Saul doodt de hogepriester en zijn hele familie

Intussen zat Saul te mokken over allerlei samenzweringsideeën tegen hem. Niemand zou hem vertellen wat er allemaal achter zijn rug om gebeurde, en iedereen – zelfs zijn zoon – spande met David tegen hem samen. Toen vertelde Doëg hem wat hij had gezien en gehoord in Nob. Saul liet Achimelech en zijn hele priesterfamilie ophalen en bij hem brengen. Hij vroeg Abimelech waarom hij met David had samengespannen, door hem de aan de HEER gewijde broden en zelfs het zwaard van Goliat te geven. Zo had hij David de gelegenheid gegeven tegen Saul in opstand te komen. 'Maar koning'. Zei hij, 'wie van al uw dienaren zou men beter kunnen vertrouwen dan David. Hij is uw eigen schoonzoon en de commandant van de lijfwacht en hij staat in hoog aanzien aan uw hof'. Hij vertelde hem dat David vaker bij hem was geweest om de HEER te vragen wat hij moest doen, en smeekte Saul: 'Reken dit mij en mijn familie niet aan, want ik wist van dit alles niets, maar dan ook niets af'. Maar Saul was onverbiddelijk: 'Sterven zult u, Achimelech, u en heel uw familie'. Hij gaf zijn soldaten van de lijfwacht de opdracht: 'Sla toe, dood de priesters van de HEER, want ze hebben David geholpen, en hoewel ze wisten dat hij voortvluchtig was, hebben ze mij dat niet verteld'. Maar de soldaten weigerden dat! Ze wilden geen priesters van de HEER doden, en al helemaal niet de hogepriester. Toen droeg hij Doëg op het te doen, en die doodde eigenhandig de hogepriester en vijftientig priesters. Daarna werden alle inwoners van Nob gedood, mannen, vrouwen kinderen en zuigelingen, met al hun vee. Eén zoon van Achimelech wist echter te ontsnappen: Abjatar. Hij ging naar David, en vertelde hem wat er was gebeurd. David nam de schuld op zich, omdat hij had gezien dat Doëg daar ook was. Hij vroeg Abjatar bij hem te blijven, en beloofde hem voor zijn veiligheid te zorgen. Als enige overgebleven zoon van de hogepriester was hij volgens de Wet van Mozes de opvolger van zijn vader.